نگاه هفته

کاهش صادرات نفت ایران به اروپا

سعیده شفیعی
پژوهشگر اقتصادی

● در چهار روز اول هفته گذشته (پس از پنج هفته متوالی کاهش قیمت)، بازار نفت با روندی صعودی مواجه شد. البته در روزهای پایانی هفته با انتشار اخباری مبنی‌بر افزایش ذخایر نفت آمریکا، قیمت‌ها و افزایش دکل‌های نفتی در این کشور در کوتاه‌مدت کاهش یافتند، اما در پایان هفته هر سه شاخص با رشد قابل‌توجهی نسبت به پایان هفته قبل مواجه شدند.

سه شاخص اصلی قیمت نفت

قیمت نفت «برنت دریای شمال» (Brent) در اواخر روز جمعه، سی‌ام ژوئن به ۴۷ دلار و ۷۰ سنت رسید که نسبت به پایان هفته گذشته، دو دلار و ۲۶ سنت رشد نشان می‌دهد. شاخص نفت «وست‌تگزاس اینترمدیت» (WTI) نیز در همین زمان ۴۵ دلار و ۲۵ سنت معامله شد که نسبت به مدت مشابه هفته قبل، ۶۰ سنت افزایش یافته است.

همچنین بنا بر گزارش دبیرخانه اوپک، قیمت سبد نفتی این سازمان (OPEC Reference Basket Price) - که شامل میانگین ۱۴ قیمت نفت است- در روز پنجشنبه، بیست‌ونهم ژوئن به ۴۵ دلار و ۳۶ سنت رسید که نسبت به روز مشابه هفته قبل، دو دلار و ۷۸ سنت افزایش یافته است.

اوپک و بازار نفت

به نظر می رسد باوجود کاهش قیمت‌ها در هفته‌های اخیر، اوپک عجله‌ای برای تشدید میزان کاهش تولید نفت خود ندارد. به گزارش خبرگزاری رویترز به نقل از شانا، نمایندگان کشورهای عضو اوپک اعلام کردند این سازمان برای تشدید کاهش تولید نفت خود یا پایان‌دادن به معافیت برخی از اعضا، عجله‌ای ندارد، اما به احتمال زیاد این مسئله در نشست آینده این سازمان با تولیدکنندگان غیراوپک در روسیه بررسی خواهد شد. بر اساس این گزارش، تشدید کاهش تولید می‌تواند یکی از گزینه‌ها باشد و ممکن است از نیجریه و لیبی خواسته شود که به‌جای کاهش تولید، برای افزایش تولید خود، سقفی معین کنند.

درعین‌حال، عربستان اعلام کرده است که صادرات نفت خود به مقاصد آسیایی را در ماه جولای کاهش خواهد داد. اگرچه براساس گزارش‌ها، پابندی اوپکی‌ها به کاهش تولید بالا بوده است، اما کشورهای غیراوپکی در این زمینه چندان موفق عمل نکرده‌اند که این مسئله خود یکی از دلایل عدم تأثیر سیاست کاهش تولید بر قیمت‌ها عنوان می‌شود.

افت‌وخیز صادرات نفت ایران

به گزارش خبرگزاری رویترز به نقل از فارس، به دلیل کاهش ارسال نفت از ایران به مقاصد اروپایی پیش‌بینی می‌شود صادرات نفت ایران در ماه جولای نسبت به ماه ژوئن هفت درصد کاهش یابد. براساس این گزارش، ترکیه و ایتالیا به‌عنوان بزرگ‌ترین واردکنندگان اروپایی نفت ایران، واردات خود را به‌ترتیب ۱۹۴ و صد هزار بشکه کاهش داده‌اند. یونان و اسپانیا نیز هرکدام روزانه ۶۵ هزار بشکه از ایران نفت وارد خواهند کرد. رسیدن به اوج فصل گرما و کاهش تقاضا از دلایل اصلی این کاهش مصرف است.

از دیگر سو بر اساس این گزارش، ژاپن با ۱۳۴هزار بشکه در روز در ماه جولای واردات خود را نسبت به ماه ژوئن ۳۴ درصد افزایش خواهد داد و کره‌جنوبی نیز واردات خود را به ۹۷ هزار بشکه افزایش خواهد داد که بیشترین میزان در چهار ماه گذشته محسوب می‌شود.

گازطبیعی

به گزارش اداره اطلاعات انرژی دولت آمریکا (EIA)، قیمت شاخص اسپات هنری‌هاب (Spot Henry Hub) به‌عنوان شاخص برای قیمت فروش لحظه‌ای گاز طبیعی در آمریکا، در هفته منتهی به سی‌ام ژوئن به دو دلار و ۹۸ سنت رسید که نسبت به هفته گذشته، ۱۲ سنت افزایش نشان می‌دهد.

طایی رفع معضل بیکاری را در عبور از دولت رفاه به دولت کار دانست

حاشیه نشینی «دولت توزیع گر»

شرق: «اشتغال امری چندوجهی و فرادستگاهی و فراقوه‌ای است و حل آن نیازمند هماهنگی و مشارکت بین دستگاه‌های مرتبط و قوای سه‌گانه است». این گزاره را شاید بتوان جان کلام حسن طائی، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه‌طباطبایی در مؤسسه دین و اقتصاد دانست. طائی که پیش‌تر به‌عنوان معاون توسعه کارآفرینی و اشتغال وزارت تعاون، کار و رفاه، در این وزارتخانه، مشغول به فعالیت بود، معتقد است اشتغال خروجی یک سیاست اقتصادی صرف نیست و باید به آن به‌صورت سیستمی نگریست. به گفته او، در گذشته افرادی که وارد بازار کار می‌شدند، ضرباهنگ زیستی‌شان مکانیکی بود، اما ضرباهنگ زیستی افرادی که در دهه ۹۰ و پس از ۱۴۰۰ وارد بازار کار می‌شوند، ضرباهنگی زیستی-دیجیتالی است. بنابراین تأکید می‌کند که باید رویکردها برای ایجاد شغل تغییر کنند. طائی همچنان تأکید می‌کند که دولت‌ها باید از دولت رفاه به دولت کار تغییر یابند تا بتوان فکری به حال حل مسئله اشتغال کرد. درواقع می‌گوید دولت‌ها باید به‌واقع به مدافعان بخش‌های مولد تبدیل شوند؛ امری که به گفته او، کار ساده‌ای نیست: «وقتی در جامعه‌ای که توزیع رانتی دارد، فساد در آن بیداد می‌کند و بسیاری از مسائل در مجرای اصلی خود نیست، اگر از دولت بخواهیم که طرفدار بخش‌های مولد باشد، کار دشواری است. تا این مسئله حل نشود، مسئله اشتغال بر سر جای خود باقی خواهد ماند. چنین تغییر دیدمانی نخست نیازمند حمایت در نظام سیاسی و رسیدن به اجماع است».

عکس: امیر جدیدی، شرق

جریان میلیونی عرضه و تقاضای نیروی کار

یک اتفاق‌نظر وجود دارد که سالانه جریان میلیونی عرضه و تقاضای نیروی کار در اقتصاد ایران وجود دارد. یعنی شاید بعد از سرشماری ۱۳۷۵ متوجه شدیم جمعیت ۳۶ میلیون زیر ۲۵ سال در کشور شکل گرفته است. وقتی آثار و تبعات این جمعیت را بررسی می‌کردیم، می‌توانستیم ببینیم در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ به لحاظ عرضه و تقاضا چه اتفاقاتی می‌افتد و به‌این‌ترتیب می‌توانستیم تا سال ۱۴۱۰ را پیش‌بینی کنیم. اجماعی وجود دارد که جریان، جریان کوچکی نیست و میلیونی است. در کنار این مسئله موضوعی که باید در نظر بگیریم جنس عرضه و تقاضای نیروی کار است که کاملا متفاوت می‌شود. مثلا در گذشته نسبت بسیار اندکی از جامعه، خانم‌هایی بودند که وارد بازار کار می‌شدند. بازار کار مردانه بود ولی اکنون جنس عرضه کاملا متفاوت شده، خانم‌ها وارد شده و سطح سواد هم بسیار تغییر کرده، طبعا انتظاراتی که شکل گرفته بسیار قابل تأمل است. آنچه کار را دشوار می‌کند، ماهیت این بحث است. اصولا اشتغال امری چندوجهی و فرادستگاهی و فراقوه‌ای است و حل آن نیازمند هماهنگی و مشارکت بین دستگاه‌های مرتبط و قوای سه‌گانه است. خانوارها و بنگاه‌ها برای بهبود بازار کار خیلی نقش دارند، اما در کنار اینها بازیگران اجتماعی، احزاب، نهادهای مدنی، تشکل‌های علمی و صنفی و رسانه‌ها هم نقش دارند.

اشتغال، خروجی یک سیاست اقتصادی نیست

آنچه اهمیت دارد این است که بدانیم اشتغال خروجی یک سیاست اقتصادی نیست. سیاست اقتصادی‌ای که بگوییم می‌خواهیم با این سیاست مسئله بازار کار را حل کنیم، چنین سیاستی را حداقل بنده نمی‌شناسم. اشتغال محصول یک سیستم است و حتما نیازمند فراهم‌بودن بسترهای نهادی و مجموعه‌ای از سیاست‌ها در چارچوب نظام منسجم فکری و اجرائی است و مهم‌تر از همه، اشتغال تنهاوتنها حاصل به‌هم‌پیوستن چندین جریان به‌هم‌وابسته است که اگر به هرکدام از این جریان‌ها خدشه‌ای وارد شد، کل اشتغال را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. اشتغال نیازمند مجموعه‌ای از سیاست‌گذاری‌ها در سطوح کلان، میانی و خرد است. این مجموعه در یک فرایند یادگیری متقابل و هم‌جانبه می‌توانند به بهبود بازار کمک کنند و به ایجاد اشتغال بینجامند.اولین و مهم‌ترین نکته‌ای که باید توضیح دهم بسترهای نهادی است. مهم‌ترین مسئله‌ای که فضای بهبود اشتغال نیاز دارد، آن است که برای یک دوره طولانی باید از امنیت، صلح و ثبات سیاسی در داخل و فضای بین‌المللی برخوردار باشیم. بدون صلح و امنیت این امکان که بتوانیم به مسئله اشتغال ورود پیدا کنیم، وجود ندارد. یکی از مهم‌ترین عوامل برای امنیت، تثبیت حقوق مالکیت است. تثبیت حقوق مالکیت فقط یک مسئله اقتصادی نیست. جایی‌که حقوق مالکیت امنیت داشته و این حقوق تثبیت شده باشد و افراد احتمال دهند که می‌توانند حقوقشان را استیفا کنند، آنگاه شاهد شکوفایی استعدادها، نوآوری‌ها و خلاقیت‌ها هستیم.

صاحبان ایده و کسب‌وکار وقتی از حقوق مالکیت اطمینان نداشته باشند، ایده‌هایی که دارند را بروز نمی‌دهند و خلاقیتشان شکوفا نمی‌شود. باید مطمئن باشند تا آخرین قطره ارزش افزوده این ایده و نوآوری از آنِ خودشان است تا بتوانند کاری کنند. برای اینکه مسئله یک میلیون فرصت شغلی را حل کنیم با توجه به مقیاس‌های ایران، شاید سالانه باید حدود ده‌ها هزار مدیر تعلیم‌وتربیت یابند. بنگاه‌ها احتیاج به مدیر و کارآفرین و سرمایه‌گذار دارند. بنابراین یکی از مسائلی که خیلی برای حل مشکل اشتغال در کشور ما مهم است، شکل‌گیری بازار کار مدیران در عرصه بخش خصوصی و عمومی است. درست‌تر هم این است که همه ما اتفاق‌نظر داریم این اشتغال عمدتا در بخش خصوصی شکل خواهد گرفت، زیرا بخش عمومی تقریبا اشباع شده است. درهرحال اگر می‌خواهیم تشکیل سرمایه در ایران درست رخ دهد، حتما باید در یک دوره طولانی جهت‌گیری‌های کشور در سیاست‌های عمومی و اقتصادی و خارجی ثابت بماند. آن‌قدر سریع تغییر نکند که امکان تصمیم‌گیری و حضور در بازارها را از افراد بگیریم. بنابراین بحث بسترهای نهادی اهمیت قابل‌توجهی دارد.

همه متقاضیان کار، آمادگی کار تمام‌وقت را ندارند

اولین دسته از سیاست‌هایی که در بازار کار باید مورد توجه قرار بگیرند، به سیاست‌های کلان مؤثر بر بازار کار مشهور هستند که شامل سیاست‌های آمایش سرزمین، پولی و مالی، چگونگی تأمین مالی پروژه‌ها و سیاست‌های مربوط به اقتصاد و روابط بین‌الملل و سیاست‌های علم و فناوری هستند. وقتی اولین مسئله را آمایش سرزمین مطرح می‌کنم یعنی از اقصی نقاط کشور تا نقاط مرکزی و پایتخت باید سر کار بروند. هرجا خانواری دیدید یعنی عرضه نیروی کار. متناسب با آنجا هم باید دنبال تأسیس بنگاهی باشیم. بنابراین این یک میلیون نفر باید در عرصه سرزمین توزیع شوند. یکی از مسائلی که خیلی مهم است و در سطح کلان باید تکلیفش روشن شود، سیاست‌های مربوط به علم و فناوری است. اینکه کدام سطح از تکنولوژی را به صورت کلی برای مسائل آینده اقتصادمان در نظر بگیریم، اثرات چشمگیری روی تقاضای نیروی کار و بهره‌وری نیروی کار و کل عوامل تولید دارد.

دومین دسته از سیاست‌ها، مربوط به سطح دستگاه‌های اجرائی است. اگر از من بپرسند برای حل مسئله اشتغال چه برنامه‌ای داری، می‌گویم شما اول سیاست توسعه صنعتی و توسعه کشاورزی را مشخص کن تا من بفهمم حالا که من در وزارت کار هستم، بتوانم برنامه‌ای تدوین کنم. در دبیرخانه شورای اشتغال اینها باید وجود داشته باشند. سیاست‌های مربوط به سطح خرد، عمدتا در حوزه وظایف وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است که کانون هماهنگی سیاست‌گذاری برای این امور است. درحال‌حاضر دبیرخانه شورای اشتغال در آن وزارتخانه است، بنابراین تا مادامی که وضع این‌چنین است، آن وزارتخانه کانون هماهنگی سیاست‌های مؤثر بر بازار کار و اشتغال است. این سیاست‌ها برخی تحت عناوین فعال، غیرفعال و تنظیمی هستند که خودشان به دو گروه تقسیم می‌شوند. یک بخش به‌طور مشخص به توسعه کسب‌وکارهای خانگی و خرد و کوچک مربوط می‌شود که مجموعه‌ای از سیاست‌های حمایتی مربوط به اعتبار، مسائل حقوقی و تکنولوژی و فنی و چگونگی تأمین مالی خرد است، اما در کنار بخش نخست برمی‌گردیم به بخش دیگری که مربوط به سیاست‌های سطح خرد می‌شود. سیاست‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و توانمندسازی همه سطوح آموزشی و بالاتر؛ طرح‌های آماده‌سازی نیروی کار تازه‌واردان و جوانان، کار موقت، کار پاره‌وقت، سیاست‌های حقوق و دستمزد، ساعت کار و حمایت از بی‌کاران، مانند بیمه بی‌کاری و ساماندهی نظام اطلاع‌رسانی بازار کار. قدر مسلم این است که تمام یک میلیون‌نفری که وارد بازار کار می‌شوند آمادگی‌ای برای کار تمام‌وقت و دائم ندارند. در هیچ کجای جهان هم این‌طور نیست که به همه کسانی که وارد بازار کار می‌شوند از طریق کار دائم و تمام‌وقت پاسخ دهند. اما اینکه زمینه‌ای را فراهم کرده و قوانین و مقرراتی را آماده کنیم که بخشی از این عرضه میلیونی در مشاغل پاره‌وقت و موقت سر کار بروند، اینجا دقیقا نیازمند نگاه دقیق قانون کار به این موضوعات هستیم.

اولین مسئله درباره بازار کار، نوع تعامل با چرخه فعالیت‌های اقتصادی و سپهر زیستی جامعه است. اینکه گفتیم متغیر سیستمی است. اگر خانوارها، بنگاه‌ها، دولت و بخش خارجی، عوامل تولید، بازارها، محیط کسب‌وکار، زیرساخت‌ها، بازیگران اجتماعی و محیط عمومی کلان اقتصاد را به سپهر زیستی تعبیر کنیم، سپهر دانایی جامعه، سیاسی، اقتصادی و حقوقی بر آن تأثیرگذار است. در رابطه با عرضه نیروی کار، خانوارها و جمعیت، معتقدیم انسان‌ها با سرمایه‌گذاری در وجود خود توانایی‌های خویشتن را به‌عنوان تولیدکننده و مصرف‌کننده گسترش می‌دهند. کنش‌های مهارتی خیلی متفاوتی را برای یک انسان تعریف می‌کنند. بسیاری از ظرفیت‌های انسانی به هنگام تولد یا مرگ به وی اعطا نشده و باید آن را آموخت. وقتی درباره جمعیت و خانوار و عرضه نیروی کار صحبت می‌کنیم، موضوعی را تعریف خواهیم کرد به نام زنجیره قابلیت‌های انسانی. براساس مطالعاتی که داشتیم این زنجیره قابلیت‌های انسانی در عصر دانایی، باید از توانمندسازی آغاز شده و در مسیر جامعه‌پذیری، اشتغال‌پذیری، اشتغال‌زایی، یادگیری، نوآوری، کارآفرینی، بهره‌وری و در آخر، فرصت شغلی مولد پیوسته در جریان باشد. وقتی درباره تحولات زنجیره صحبت می‌کنیم یعنی یادگیری دائمی و به‌روزرسانی پیوسته مهارت‌ها. آنچه بیش از هر چیز در سبدهای مهارت یک تازه‌وارد یا یک نیروی کار جوان معنا و مفهوم پیدا می‌کند، فراگیری آموختن است؛ یعنی باید مدام یاد بگیرد. براساس مطالعاتی که صورت گرفته افرادی که در دنیای دیجیتالی وارد بازار کار می‌شوند گاهی اوقات تا هفت الی ۹ مرتبه تغییر شغل می‌دهند. بعضی از این افراد مجبور هستند هر سه، چهار سال یک بار شغلشان را تغییر دهند چون شغل دائمی و استخدام مادام‌العمر از بین رفته. ممکن است مهارت‌هایی که فرد برای مراحل اول و دوم فرصت‌های شغلی خودش یافته و در سبد مهارت‌هایش لحاظ کرده برای دو، سه مرحله دیگر به کارش نیاید. آنچه ثابت مانده، توانایی یادگیری است. در اینجا موضع آموزش‌وپرورش و آموزش قبل از دبستان، ابتدایی، فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی بسیار اهمیت پیدا می‌کند. اکنون ۲۲ میلیون خانوار داریم که تقریبا بسیاری از آنها شاغل هستند و عرضه نیروی کار دارند، منتها همین‌طور که جلوتر برویم تعداد عرضه نیروی کار خانوارها بیشتر می‌شود چون الان براساس اقتضائات جامعه ما، یک خانوار، یک زن‌وشوهر جوان معمولا به‌سختی با یک حقوق و دستمزد شکل می‌گیرد. شکل‌گیری خانوارها نیازمند دو فرد نان‌آور و شاغل است و نیاز دارند که هر دو وارد بازار کار شوند. براساس مطالعاتی که صورت گرفته عرضه نیروی کار زن و مرد مکمل هستند و جانشین هم نیستند. مطالعات زیادی صورت گرفته هیچ‌کدام نگفته عرضه نیروی کار زن و مرد جانشین هم هستند. همه گفته‌اند مکمل هستند برای برپایی خانوار که این اتفاق، کار را دشوارتر می‌کند.

بخش سوم مربوط به تولید، بنگاه‌های اقتصادی و تقاضای نیروی کار است. اشتغال عامل شکل‌دهنده توسعه و امنیت است. رویکرد تک‌ساحتی نمی‌تواند همه ابعاد مسئله را روشن کند. وقتی می‌خواهیم وارد بازار کار و تحلیل موضوع اشتغال شویم نیازمند روش‌شناسی تلفیقی هستیم. یعنی هم پایبندی و باورهایی به نظریه ارتدکس نوکلاسیک داریم هم به مکتب تاریخی توجه داریم هم مکتب نهادگرایی را باید شدیدا پاس بداریم تا بتوانیم تحلیلی قابل توجه درباره بازار کار ارائه دهیم.

ادامه در صفحه ۱۵

اقتصاد سبز

نقش سرمایه فیزیکی در کشاورزی

فاطمه پاسبان
کارشناس کشاورزی

● سرمایه به عنوان یکی از اصلی‌ترین نهاده‌های تولید نقش مهمی را در توسعه بخش کشاورزی به‌خصوص افزایش فعالیت‌های مرتبط به آن و بهره‌وری بر عهده دارد. در بخش کشاورزی سرمایه و سرمایه‌گذاری یکی از اصلی‌ترین عنصرهای کلیدی رشد و توسعه محسوب می‌شود. کمبود سرمایه و انباشت آن در بخش کشاورزی کشور باعث پایین‌آمدن سطح بهره‌وری نهاده‌های تولید می‌شود. تجربه کشورهای موفق در زمینه تولید محصولات کشاورزی نشان می‌دهد که به‌کارگیری تجهیزات سرمایه‌ای در فعالیت‌های مختلف کشاورزی منجر به افزایش بهره‌وری عوامل تولید از جمله مدیریت، نیروی کار و زمین شده است. سرمایه را می‌توان به سرمایه فیزیکی و اقتصادی، انسانی و اجتماعی و فرهنگی تقسیم‌بندی کرد. در این میان سرمایه فیزیکی نقش مهمی در توسعه اقتصادی دارد. اهمیت سرمایه‌گذاری در رشد و توسعه اقتصادی و کشاورزی، موضوعی اثبات شده است. برآورد شده است که حدود ۲۰درصد رشد اقتصادی آمریکا حاصل تشکیل سرمایه فیزیکی بوده است (Eisner, ۱۹۸۵). یعنی در کنار فراهم‌سازی و تشکیل سایر سرمایه‌ها همانند سرمایه انسانی و اجتماعی، تشکیل سرمایه فیزیکی اهمیت داشته و نیاز به توجه به آن برای رشد اقتصادی است. مطالعه‌ای در یونان نشان داده است که توسعه زیرساخت‌های عمومی توانسته است هزینه کل بخش کشاورزی را کاهش دهد، به طوری که افزیش یک درصد در سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی باعث شده که هزینه کل بخش کشاورزی کاهش پیدا کرده و تولید افزایش یابد؛ به طوری که تولیدات محصولات کشاورزی و دامداری کشور یونان در حدود ۰٫۰۳۸ درصد افزایش یافته است (Mamatzakis, ۲۰۰۳.) با توجه به اهمیت سرمایه فیزکی در رشد و توسعه اقتصادی و بخش کشاورزی در کشورهای جهان برآورد شده است که به چه میزان به توسعه سرمایه فیزیکی نیاز است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که در قاره آسیا تا سال ۲۰۲۰ سالانه حدود ۷۵۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری برای زیرساخت‌های زیربنایی نیاز است.

ادامه در صفحه ۱۵

آگهی فراخوان

مجموعه تفریحی ورزشی تله‌کابین توچال

شرکت تله‌کابین توچال در راستای طرح تحول خدمات با ایجاد بستر مناسب بصری، علاقه‌مندان را به مشارکت در طراحی سردرب ورودی این مجموعه دعوت می‌نماید. متقاضیان می‌توانند طرح‌های خود را بر اساس شرایط اعلامی در وبسایت شرکت به نشانی www.tochal.org حداکثر تا تاریخ ۹۶/۴/۲۰ به آدرس تهران- انتهای خیابان ولنجک، شرکت تله‌کابین توچال(صندوق پستی ۱۹۸۵۸۸۶۸۳۳) ارسال یا حضورا به دبیرخانه کمیسیون معاملات تحویل نمایند.

روابط عمومی شرکت تله‌کابین توچال